



**LOKALNY PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG
SPOŁECZNYCH W MIEŚCIE I GMINIE
SZTUM**

październik, 2026 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
CZĘŚĆ I DIAGNOSTYCZNA	5
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY SZTUM.....	5
1.1. Położenie i struktura Miasta i Gminy Sztum	5
1.2. Demografia oraz sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców.....	7
1.3. Analiza zasobów Miasta i Gminy Sztum.....	8
1.4. Analiza dokumentów strategicznych i aktów prawa miejscowego.....	14
2. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH	16
2.1. Potrzeby w obszarze wsparcia rodzin	16
2.2. Potrzeby w obszarze wsparcia osób starszych	19
2.3. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami	22
2.4. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym	26
2.5. Potrzeby w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności	29
CZĘŚĆ II PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH	32
1. Działania na rzecz rodzin	32
2. Działania na rzecz osób starszych.....	33
3. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami	36
5. Działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym.....	38
6. Działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności.....	40
CZĘŚĆ III SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY	41
1. Wskaźniki realizacji usług	41
2. Źródła finansowania Planu.....	43
3. Monitoring.....	43
Spis rysunków	45
Spis tabel	45
Spis wykresów.....	45

WPROWADZENIE

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Mieście i Gminie Sztum jest dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych, odpowiadającego na zmieniające się potrzeby mieszkańców. Jego celem jest rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności w miejscu zamieszkania oraz tworzenie warunków umożliwiających osobom wymagającym wsparcia jak najdłuższe, bezpieczne i możliwie niezależne funkcjonowanie w swoim środowisku życia.

Potrzeba opracowania Planu wynika ze zmian demograficznych i społecznych zachodzących na terenie miasta i gminy Sztum, w szczególności starzenia się społeczeństwa, wzrostu liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, rosnących potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego, rodzin z dziećmi oraz osób doświadczających kryzysu bezdomności. Zmiany te wymagają rozwijania różnorodnych i elastycznych form wsparcia, które będą dostępne możliwie blisko miejsca zamieszkania.

Deinstytucjonalizacja oznacza stopniowe odchodzenie od modelu wsparcia opartego na opiece instytucjonalnej na rzecz systemu usług świadczonych w społeczności lokalnej. Jej celem jest zapewnienie osobom wymagającym wsparcia możliwości jak najdłuższego funkcjonowania w miejscu zamieszkania, przy zachowaniu więzi rodzinnych i społecznych oraz poszanowaniu prawa do samodzielnego i niezależnego życia. Proces ten zakłada rozwój usług środowiskowych, stopniowe przenoszenie zasobów z opieki instytucjonalnej do społeczności lokalnych oraz ograniczanie korzystania z całodobowych form opieki na rzecz wsparcia realizowanego w środowisku. Jednocześnie zgodnie ze „Strategią Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”¹, deinstytucjonalizacja oznacza proces rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz tworzenia rozwiązań umożliwiających osobom potrzebującym wsparcia niezależne życie, a dzieciom – życie w rodzinie lub w warunkach zbliżonych do rodzinnych. Deinstytucjonalizacja nie oznacza likwidacji placówek zapewniających całodobową opiekę. Oznacza przede wszystkim rozwój dostępnych alternatyw w postaci usług świadczonych w domu i społeczności lokalnej, tak aby pobyt w placówce instytucjonalnej nie był pierwszą ani jedyną dostępną formą pomocy. Realizacja założeń deinstytucjonalizacji stanowi istotne wyzwanie dla jednostek samorządu terytorialnego. Wymaga nie tylko zwiększenia dostępności usług społecznych, lecz także zapewnienia ich wysokiej jakości, kompleksowości oraz skutecznej współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców. Szczególnego znaczenia nabiera tworzenie lokalnego systemu wsparcia, który będzie elastyczny, dostępny i dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców.

Na potrzeby niniejszego Planu deinstytucjonalizację należy rozumieć jako rozwój usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania i w społeczności lokalnej, zapewnienie mieszkańcom możliwości wyboru formy i zakresu otrzymywanego wsparcia, wzmacnianie

¹ Załącznik do uchwały nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. (M.P. poz. 767).

samodzielności, podmiotowości i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, a także wspieranie rodzin i opiekunów nieformalnych w sprawowaniu opieki. Proces ten obejmuje również działania profilaktyczne i środowiskowe zapobiegające pogłębianiu się problemów społecznych, rozwój mieszkań wspomaganych i treningowych oraz innych alternatywnych form wsparcia, zapewnienie dostępności usług mieszkańcom obszarów wiejskich, rozwój i profesjonalizację kadry świadczącej usługi środowiskowe oraz budowanie trwałego i skoordynowanego lokalnego systemu usług społecznych we współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej i mieszkańcami.

Głównym celem Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Mieście i Gminie Sztum jest określenie kierunków i działań służących rozwojowi dostępnego, zróżnicowanego i skoordynowanego systemu usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, który umożliwi mieszkańcom wymagającym wsparcia jak najdłuższe funkcjonowanie w miejscu zamieszkania oraz ograniczy konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej. Plan służy w szczególności rozpoznaniu potrzeb mieszkańców w zakresie usług społecznych, identyfikacji istniejących zasobów i dostępnych form wsparcia, określeniu głównych potrzeb, zaplanowaniu konkretnych działań na najbliższe lata, określeniu podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, wskazaniu możliwych źródeł finansowania oraz stworzeniu systemu monitorowania i oceny realizacji Planu.

Plan obejmuje obszar Miasta i Gminy Sztum i koncentruje się na potrzebach pięciu podstawowych grup mieszkańców: rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz osób w kryzysie bezdomności. Dokument składa się z części diagnostycznej i planistycznej. Część diagnostyczna obejmuje charakterystykę Miasta i Gminy Sztum, analizę sytuacji społecznej i demograficznej, analizę lokalnych zasobów oraz diagnozę potrzeb mieszkańców. Szczególną uwagę poświęcono identyfikacji istniejących usług, stopnia ich dostępności oraz niezaspokojonych potrzeb. Część planistyczna określa natomiast cele, kierunki działań i konkretne usługi, które powinny być rozwijane.

Posiadanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych pozwoli na uporządkowanie i ukierunkowanie działań Miasta i Gminy Sztum w zakresie rozwoju usług społecznych, określenie priorytetów oraz lepsze wykorzystanie istniejących zasobów lokalnych. Istotnym założeniem Planu jest budowanie trwałego systemu usług, a nie wyłącznie realizacja pojedynczych przedsięwzięć projektowych. Rozwój usług powinien opierać się na współpracy samorządu, jednostek organizacyjnych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej, rodzin, opiekunów nieformalnych i mieszkańców. Ostatecznym celem procesu deinstytucjonalizacji jest stworzenie w mieście i gminie Sztum takich warunków, aby osoba wymagająca wsparcia mogła otrzymać pomoc adekwatną do swoich potrzeb, możliwie blisko miejsca zamieszkania, z poszanowaniem jej godności, podmiotowości, prawa wyboru i niezależności. Realizacja Planu powinna przyczynić się do stopniowego rozwoju lokalnego systemu usług społecznych, w którym wsparcie środowiskowe stanowi naturalną i dostępną formę pomocy, umożliwiając mieszkańcom pozostawanie w swoim dotychczasowym środowisku życia oraz aktywne uczestnictwo w życiu rodzinnym i społecznym.

CZĘŚĆ I DIAGNOSTYCZNA

1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY SZTUM

1.1. Położenie i struktura Miasta i Gminy Sztum

Miasto i Gmina Sztum jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego, w granicach powiatu sztumskiego. Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy znajduje się na pograniczu Pojezierza Łąskiego i Doliny Dolnej Wisły. Gmina zajmuje powierzchnię około 181 km² i charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazem, obejmującym tereny rolnicze, leśne, jeziora oraz obszary związane z doliną rzeki Nogat.

Rysunek 1 Położenie Miasta na mapie Polski i województwa Pomorskiego



Źródło: Raport o Stanie Miasta i Gminy Sztum za 2025 rok.

Położenie gminy, w relatywnie niewielkiej odległości od Malborka, Kwidzyna i Elbląga, sprzyja powiązaniom gospodarczym, społecznym i komunikacyjnym z otaczającymi ośrodkami. W skład Miasta i Gminy Sztum wchodzi miasto Sztum oraz 18 sołectw: Barlevice, Biała Góra, Czernin, Gościszewo, Gronajny, Kępina, Koniecwałd, Koślinka, Nowa Wieś, Parowy, Piekło, Pietrzwałd, Postolin, Sztumska Wieś, Sztumskie Pole, Uśnice, Zajezerze oraz sołectwo ul. Domańskiego. Sieć osadnicza gminy jest zróżnicowana – obok Sztumu, pełniącego funkcję głównego centrum administracyjnego, usługowego, edukacyjnego, kulturalnego i społecznego, funkcjonują większe miejscowości wiejskie, takie jak Czernin, Postolin czy Sztumskie Pole, a także niewielkie wsie i osady. Rozproszenie ludności na obszarach wiejskich stanowi istotne uwarunkowanie organizacji i dostępności usług publicznych i społecznych².

² Raport o stanie Miasta i Gminy Sztum za 2025 rok.

Rysunek 2 Położenie powiatu sztumskiego



Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:POL_powiat_sztumski_locator_map_%28label-pl%29.svg, (dostęp dnia 11 września 2026 r.).

Sztum koncentruje znaczną część infrastruktury społecznej i publicznej gminy. Na jego terenie funkcjonują m.in. placówki oświatowe, instytucje kultury, podmioty pomocy społecznej, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji oraz administracji publicznej. Na obszarach wiejskich również funkcjonują placówki edukacyjne i obiekty służące lokalnym społecznościom, jednak dostęp do części usług jest bardziej ograniczony ze względu na mniejszą liczbę mieszkańców oraz rozproszenie zabudowy. Istotnym zasobem pozostają także organizacje pozarządowe i lokalne inicjatywy społeczne, które mogą stanowić ważne zaplecze dla rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej.

Gmina posiada korzystne położenie komunikacyjne. Przez Sztum przebiega droga krajowa nr 55, zapewniająca połączenia z ważniejszymi ośrodkami regionu. Istotne znaczenie ma również bliskość Malborka, który jest ważnym węzłem komunikacyjnym i kolejowym. Na terenie gminy funkcjonują przewoźnicy autobusowi, jednak brak własnego transportu miejskiego oraz zróżnicowana częstotliwość połączeń na obszarach wiejskich mogą stanowić barierę w dostępie do usług dla osób o ograniczonej mobilności. Dotyczy to w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób, które nie posiadają własnego środka transportu³.

Dostępność usług publicznych na terenie gminy jest zróżnicowana przestrzennie. Największa koncentracja usług występuje w Sztumie, natomiast mieszkańcy terenów wiejskich w części przypadków muszą korzystać z usług zlokalizowanych w mieście lub poza gminą. Dlatego istotnym kierunkiem rozwoju lokalnej polityki społecznej jest zwiększanie dostępności usług bezpośrednio w środowisku zamieszkania mieszkańców, w tym poprzez usługi mobilne, środowiskowe, sąsiedzkie i asystenckie oraz rozwój form wsparcia dziennego. Uwarunkowania przestrzenne i komunikacyjne Miasta i Gminy Sztum mają bezpośrednie znaczenie dla procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych. Rozproszona struktura

³ Ibidem.

osadnicza oraz koncentracja części infrastruktury w Sztumie wskazują na potrzebę rozwijania usług możliwie blisko miejsca zamieszkania, ograniczania barier transportowych i architektonicznych oraz wzmacniania lokalnych zasobów społecznych. Szczególnie istotne jest tworzenie warunków umożliwiających osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, rodzinom i innym osobom wymagającym wsparcia jak najdłuższe, bezpieczne i samodzielne funkcjonowanie w swoim środowisku lokalnym.

1.2. Demografia oraz sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców

Sytuacja demograficzna i społeczno-ekonomiczna mieszkańców miasta i gminy Sztum stanowi istotne uwarunkowanie planowania i organizacji lokalnego systemu usług społecznych. Obserwowane zmiany w liczbie i strukturze ludności, proces starzenia się mieszkańców, a także występowanie problemów związanych z niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą, ubóstwem czy trudnościami w funkcjonowaniu rodzin wpływają na zakres i charakter potrzeb mieszkańców w zakresie wsparcia społecznego.

Tabela 1 Stan ludności miasta i gminy Sztum w 2025 roku

16 050	8 176	7 874	8 287	7 763
liczba mieszkańców	liczba mieszkańców miasta	liczba mieszkańców obszarów wiejskich	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn

Źródło: Raport o stanie miasta i gminy Sztum za 2025 rok.

Zgodnie z danymi ewidencji ludności Urzędu Miasta i Gminy Sztum, w 2025 roku na terenie gminy zameldowanych było 16 050 osób, tj. o 229 osób mniej niż w 2024 roku. W strukturze ludności przeważały kobiety – 8 287 osób wobec 7 763 mężczyzn. Szczególnie widoczna przewaga kobiet występowała w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, która w 2025 roku liczyła 4 018 osób, w tym 1 457 mężczyzn i 2 561 kobiet. Struktura wieku mieszkańców potwierdza postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej. Osoby w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat) stanowiły 17% mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym – 58%, a osoby w wieku poprodukcyjnym – 25%. W porównaniu z 2024 rokiem liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 99 osób, a w wieku produkcyjnym o 226 osób, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 96 osób. Tendencje te wskazują na zmniejszanie się liczby dzieci, młodzieży i osób aktywnych zawodowo przy jednoczesnym wzroście liczby seniorów.

Tabela 2 Struktura ludności w 2025 roku

Grupa wiekowa	Liczba osób	Procentowy udział
Wiek przedprodukcyjny (0– 17 lat)	2 729	17%
Wiek produkcyjny	9 303	58%
Wiek poprodukcyjny	4 018	25%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ewidencyjnych.

Na niekorzystne zmiany demograficzne wpływają również procesy migracyjne, w tym odpływ części młodych mieszkańców i osób w wieku produkcyjnym do większych ośrodków w poszukiwaniu pracy, edukacji lub lepszych warunków życia. W perspektywie długoterminowej może to prowadzić do dalszego spadku liczby mieszkańców i ograniczenia rodzinnych zasobów opiekuńczych. Szczególnej uwagi wymagają osoby starsze, zwłaszcza mieszkające samotnie, u których wraz z wiekiem rośnie ryzyko chorób przewlekłych, niepełnosprawności, ograniczonej mobilności, osamotnienia i utraty samodzielności.

Sytuacja społeczna mieszkańców miasta i gminy Sztum jest zróżnicowana i kształtowana zarówno przez zmiany demograficzne, jak i występowanie problemów wpływających na codzienne funkcjonowanie mieszkańców i rodzin. Istotną grupę osób wymagających wsparcia stanowią osoby starsze, przewlekle chore, z niepełnosprawnościami oraz osoby o ograniczonej samodzielności, a także ich rodziny i opiekunowie. Ponadto na terenie gminy wśród występujących problemów należy również wskazać ubóstwo, bezrobocie, trudności rodzinne i opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, przemoc domową oraz problemy mieszkaniowe.

Zjawiska te mogą wzajemnie się nakładać, zwiększając ryzyko marginalizacji i wykluczenia społecznego. Szczególnej uwagi wymagają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacji wieloprotblemowej, które często potrzebują skoordynowanego i długofalowego wsparcia różnych instytucji i podmiotów. Istotnym wyzwaniem jest również zapewnienie odpowiedniego wsparcia osobom starszym, zwłaszcza samotnym i wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym w przyszłości będą prowadziły do wzrostu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i wspierające, a jednocześnie braku lub ograniczonych możliwości zapewnienia opieki wyłącznie w ramach rodziny.

Z punktu widzenia rozwoju lokalnego systemu usług społecznych istotne jest zatem wzmacnianie działań profilaktycznych, środowiskowych i aktywizujących oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do pomocy możliwie blisko miejsca zamieszkania. Szczególne znaczenie ma rozwój usług opiekuńczych, asystenckich, specjalistycznych i sąsiedzkich, wsparcia rodzin i opiekunów nieformalnych, a także działań przeciwdziałających ubóstwu, przemocy, uzależnieniom i wykluczeniu społecznemu. Takie podejście sprzyja wzmacnianiu samodzielności mieszkańców i ograniczaniu konieczności korzystania z instytucjonalnych form wsparcia.

1.3. Analiza zasobów Miasta i Gminy Sztum

Miasto i Gmina Sztum posiada zróżnicowane zasoby instytucjonalne, społeczne, infrastrukturalne i kadrowe, które stanowią podstawę realizacji lokalnej polityki społecznej oraz rozwoju usług świadczonych w środowisku zamieszkania. Zasoby te obejmują zarówno jednostki organizacyjne gminy, podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej, edukacji, kultury i ochrony zdrowia, jak również organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, zasoby mieszkaniowe oraz infrastrukturę społeczną. Analiza istniejących zasobów ma szczególne znaczenie w kontekście rozwoju usług społecznych i procesu

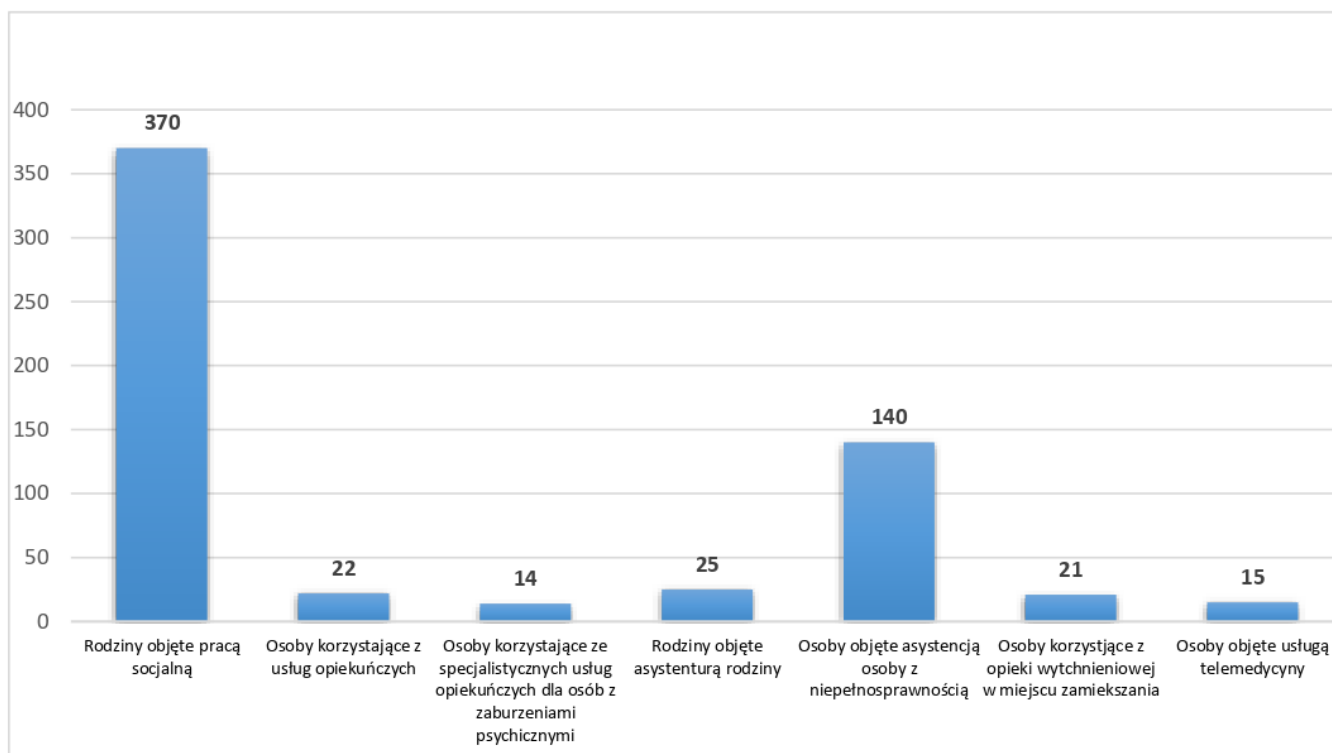
deinstytucjonalizacji. Pozwala określić potencjał lokalnego systemu wsparcia, zakres funkcjonujących usług oraz możliwości współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców.

- **Jednostki organizacyjne gminy:**

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

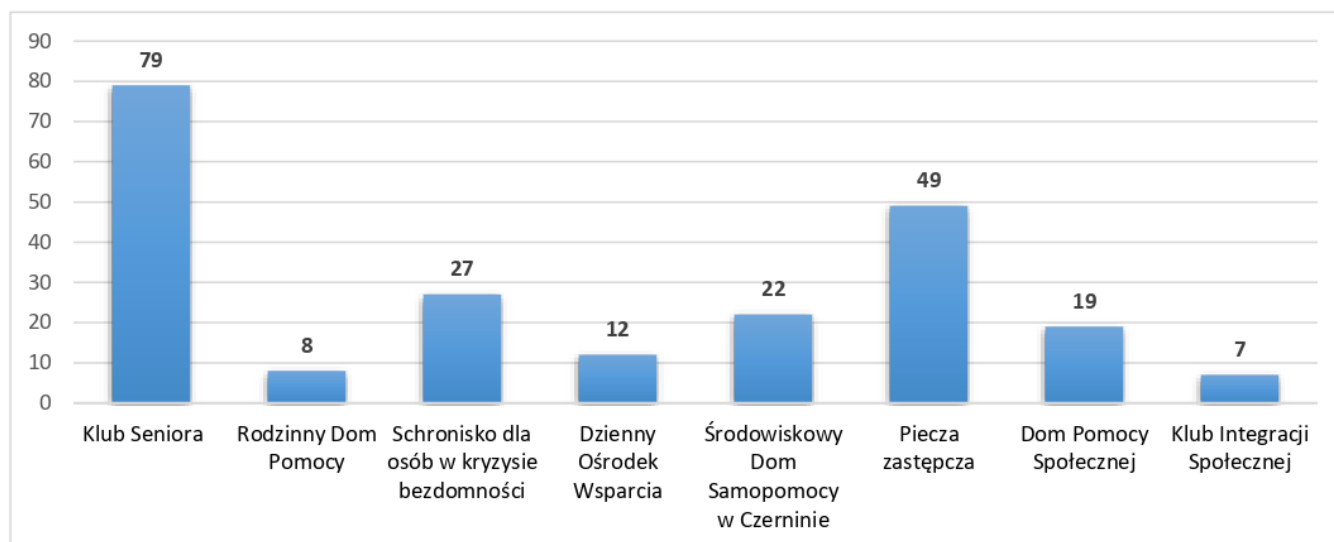
Podstawową jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie. Ośrodek realizuje zadania wynikające z przepisów prawa, w tym między innymi ustawy o pomocy społecznej, udziela pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi pracę socjalną oraz organizuje i realizuje usługi społeczne. Jednocześnie realizuje szereg inicjatyw pozaustawowych pozyskując środki ministerialne oraz unijne w celu poszerzenia oferty wsparcia mieszkańców miasta i gminy Sztum w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy i trudności. Działalność MGOPS obejmuje wsparcie różnych grup mieszkańców, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób przewlekłe chorych, rodzin z dziećmi oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ośrodek stanowi istotny element lokalnego systemu wsparcia ze względu na bezpośredni kontakt z mieszkańcami, rozpoznawanie ich sytuacji oraz realizację różnych form pomocy.

Wykres 1 Liczba osób korzystających z usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w 2025 roku.



Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2 Liczba osób korzystających z usług społecznych świadczonych poza miejscem zamieszkania w 2025 roku.



Źródło: opracowanie własne.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie stanowi podstawowy i kluczowy element lokalnego systemu wsparcia społecznego. Skala realizowanych działań wskazuje na szeroki zakres potrzeb mieszkańców oraz znaczące zaangażowanie zasobów instytucjonalnych w ich zaspokajanie. W 2025 roku pomocą społeczną objęto 1180 osób z 613 rodzin, co stanowiło ponad 7% mieszkańców miasta i gminy. Oferta MGOPS obejmuje zarówno świadczenia i pracę socjalną, jak i usługi skierowane do konkretnych grup wymagających wsparcia. Szczególne znaczenie mają działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, seniorów, osób przewlekle chorych oraz opiekunów. W ramach programów i usług wsparciem objęto m.in. 140 osób korzystających z usług asystencji osobistej, 79 seniorów uczęszczających do Klubu Seniora, 22 osoby korzystające ze Środowiskowego Domu Samopomocy oraz 21 opiekunów objętych opieką wytchnieniową. Istotnym zasobem są również usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, telemedycyna oraz działania w zakresie pomocy żywnościowej i profilaktyki. Ponadto do form wsparcia należy również Dzienny Ośrodek Wsparcia, Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie, Klub Integracji Społecznej, a także schronisko dla osób bezdomnych oraz piecza zastępcza. Zgromadzone dane wskazują, że działania MGOPS częściowo odpowiadają na zróżnicowane potrzeby mieszkańców. Jednocześnie liczba osób korzystających ze wsparcia potwierdza istotne zapotrzebowanie na dalsze rozwijanie i utrzymywanie lokalnych zasobów pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Miejsko-Gminny Zespół Oświaty

Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Sztumie jest jednostką organizacyjną Miasta i Gminy Sztum realizującą zadania związane z organizacją i obsługą gminnego systemu oświaty. Zespół pełni istotną funkcję w zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania placówek oświatowych

prowadzonych przez gminę oraz wspiera realizację zadań z zakresu edukacji, wychowania i opieki nad dziećmi i młodzieżą. Zasób oświatowy Miasta i Gminy Sztum obejmuje placówki zapewniające opiekę nad dziećmi do lat 3, wychowanie przedszkolne oraz kształcenie na poziomie szkoły podstawowej. Uzupełnieniem gminnej sieci placówek są podmioty niepubliczne oraz placówki prowadzone przez inne organy, które również uczestniczą w realizacji potrzeb edukacyjnych i opiekuńczych mieszkańców. System oświaty jest również elementem lokalnego systemu wsparcia rodzin. Placówki edukacyjne współpracują z rodzicami, pomocą społeczną oraz innymi podmiotami w zakresie rozpoznawania i rozwiązywania problemów dotyczących dzieci i młodzieży. Ich potencjał obejmuje także możliwość prowadzenia działań profilaktycznych, integracyjnych i edukacyjnych.

Tabela 3 Placówki oświatowe

2025			
	Ilość placówek	Ilość miejsc	Ilość dzieci
Żłobek	1	96	80
Kluby dziecięce/kluby malucha	1	20	20
Przedszkola	9	711	567
Szkoły podstawowe	5	b.d.	1339

Źródło: opracowanie własne.

Sieć placówek oświatowych stanowi istotny zasób lokalnego systemu wsparcia rodzin. W 2025 roku na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonowało 5 szkół podstawowych prowadzonych przez gminę, 9 placówek i form wychowania przedszkolnego oraz 1 publiczny żłobek. Uzupełnieniem systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi był klub dziecięcy. Szkoły podstawowe zapewniały kształcenie dla około 1,3 tys. uczniów, natomiast placówki wychowania przedszkolnego dysponowały łącznie 711 miejscami. Dostępna infrastruktura tworzy podstawę do realizacji nie tylko zadań edukacyjnych, lecz również działań opiekuńczych, profilaktycznych, integracyjnych i wspierających rodziny. Ponadto MGZO realizuje szereg projektów i inicjatyw finansowanych ze środków zewnętrznych mających na celu wzmocnienie systemu oświaty i pozwalających na rozwój dzieci i młodzieży zamieszkujących teren miasta i gminy Sztum.

3. Sztumskie Centrum Kultury

Instytucje kultury oraz obiekty służące uczestnictwu mieszkańców w życiu kulturalnym i społecznym stanowią istotne uzupełnienie zasobu instytucjonalnego Miasta i Gminy Sztum. Przestrzenie te zapewniają powszechny dostęp do edukacji, integracji oraz aktywności lokalnej, przez co skutecznie wspierają działania podmiotów pomocy społecznej i innych jednostek publicznych. Głównym organizatorem, koordynatorem oraz współorganizatorem przedsięwzięć kulturalnych na terenie miasta i gminy Sztum jest Sztumskie Centrum Kultury.

Placówka dysponuje zmodernizowaną bazą lokalową, która wymaga jedynie niewielkiego doposażenia. W strukturach SCK funkcjonują:

- Kino-Teatr „Powiśle” – oferujący seanse biletowane,
- Galeria – miejsce organizacji wystaw i wernisaży,
- Sekcje i grupy artystyczne – prowadzące zajęcia wokalne, taneczne, naukę gry na gitarze oraz próby Sztumskiej Orkiestry Dętej,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Biblioteka SCK KWADRO - placówka pełni funkcję biblioteki powiatowej i mieści wypożyczalnię dla dzieci, młodzieży i dorosłych, czytelnię internetową oraz salę konferencyjną. Biblioteka organizuje spotkania autorskie, wystawy tematyczne, ściśle współpracując ze szkołami i lokalnymi stowarzyszeniami.

Sztumskie Centrum Kultury organizuje wydarzenia plenerowe, koncerty, spektakle oraz udostępnia sale na warsztaty i szkolenia. Przedsięwzięcia społeczno-kulturalne są realizowane we współpracy z lokalną społecznością oraz organizacjami pozarządowymi. Miasto i Gmina Sztum oferuje różnorodną, stale dostosowywaną do potrzeb mieszkańców ofertę kulturalną. Uzupełnia ją dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa oraz działalność kilkunastu klubów i stowarzyszeń sportowych.

- **Podmioty ochrony zdrowia**

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia rodzin są podmioty ochrony zdrowia, które oprócz świadczeń medycznych uczestniczą w rozpoznawaniu problemów zdrowotnych, rozwojowych i emocjonalnych dzieci oraz dorosłych. Ich współpraca z placówkami oświatowymi, Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi podmiotami umożliwia wcześniejsze rozpoznawanie trudności i kierowanie mieszkańców do odpowiednich form wsparcia. Na terenie miasta i gminy Sztum mieszkańcy mają dostęp przede wszystkim do podstawowej opieki zdrowotnej oraz wybranych świadczeń specjalistycznych. W Sztumie funkcjonuje również szpital wraz z oddziałem ratunkowym, zapewniający mieszkańcom dostęp do świadczeń w sytuacjach wymagających interwencji medycznej. Dostępne są także świadczenia m.in. pielęgniarские, stomatologiczne oraz wybrane konsultacje specjalistyczne. W kontekście wsparcia rodzin szczególne znaczenie mają usługi związane ze zdrowiem dzieci i młodzieży, profilaktyką zdrowotną, rehabilitacją oraz rozpoznawaniem trudności rozwojowych i emocjonalnych. Istotnym uzupełnieniem lokalnego systemu jest współpraca ochrony zdrowia z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz instytucjami pomocy społecznej.

- **Organizacje pozarządowe**

Istotnym ogniwem skutecznie realizowanego wsparcia na rzecz mieszkańców miasta i gminy Sztum są organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej, które uzupełniają działania instytucji publicznych w zakresie pomocy społecznej, usług opiekuńczych, aktywizacji i integracji mieszkańców. W 2025 roku Miasto i Gmina Sztum współpracowało

z 29 organizacjami pozarządowymi, udzielając łącznie 47 dotacji na realizację zadań publicznych. Szczególne znaczenie dla lokalnego systemu wsparcia mają: Spółdzielnia Socjalna „Sercem do Ludzi”, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca”, Fundacja „Przystań”, Fundacja „Wróć” oraz Stowarzyszenie „LABUNTUR ANNI”. Podmioty te realizują m.in. usługi opiekuńcze, prowadzą dzienne i środowiskowe formy wsparcia, zapewniają całodobową opiekę oraz działania na rzecz seniorów i osób wymagających pomocy.

Organizacje pozarządowe prowadzą również działania skierowane do dzieci, młodzieży i rodzin, w szczególności w zakresie profilaktyki uzależnień, aktywności sportowej, integracji i socjoterapii. Ważną rolę w tym obszarze odgrywają m.in. MONAR, Związek Harcerstwa Polskiego oraz lokalne kluby sportowe. Liczba prężnie działających organizacji pozarządowych jest niska względem organizacji zarejestrowanych na terenie miasta i gminy Sztum, co ogranicza możliwości jednostki w zlecaniu realizacji większej liczby zadań tym podmiotom. Niemniej jednak zasób organizacji społecznych stanowi ważne uzupełnienie systemu usług społecznych i będzie wykorzystywany do dalszego rozwoju wsparcia środowiskowego, działań profilaktycznych, aktywizacji mieszkańców oraz wsparcia rodzin i opiekunów.

- **Zasoby mieszkaniowe**

Zasoby mieszkaniowe Miasta i Gminy Sztum stanowią jeden z elementów infrastruktury społecznej i lokalnej polityki mieszkaniowej. Obejmują one lokale pozostające w zasobie gminnym oraz inne formy zasobu mieszkaniowego dostępnego na terenie gminy. Z perspektywy usług społecznych szczególne znaczenie ma możliwość wykorzystania zasobów mieszkaniowych do zapewniania odpowiednich warunków życia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji mieszkaniowej, a także do tworzenia środowiskowych form wsparcia, w tym mieszkań wspomaganych i treningowych. W 2025 roku w zasobach Miasta i Gminy Sztum znajdowało się 421 mieszkań komunalnych. W stosunku do poprzedniego roku liczba ta jest mniejsza o 7 lokali. Natomiast liczba osób chętnych w porównaniu do roku 2024 pozostała na tym samym poziomie. W roku 2025 mieszkańcy złożyli łącznie 30 wniosków na mieszkania komunalne z zasobów gminy (w roku 2024 - 30). Wszystkie lokale znajdujące się w zasobie mieszkań komunalnych mogą zostać przekazane na podstawie umowy najmu socjalnego. Na dzień 31.12.2025 roku na najem socjalny lokalu oczekiwało 12 osób/rodzin⁴. Prognozy na 2026 rok wskazują na dalszy spadek liczby mieszkań komunalnych w zasobach gminy o kolejne 8 mieszkań. Na terenie miasta i gminy Sztum planowane jest utworzenie pierwszego mieszkania wspomagane przeznaczonego dla 3 pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami, niewymagających całodobowej opieki, gwarantując im wsparcie w codziennym funkcjonowaniu. Źródłem finansowania mieszkania wspomagane jest dotacja celowa z budżetu państwa w wysokości 313 792 zł, a realizacja zadania wynika z Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

⁴ Dane z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok.

- **Istniejące usługi społeczne**

Na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonuje zróżnicowany katalog usług i form wsparcia kierowanych do mieszkańców w skali, na jaką pozwalają posiadane lub pozyskane środki finansowe. Obejmuje on zarówno świadczenia realizowane przez MGOPS w Sztumie, jak i działania prowadzone przez inne jednostki i podmioty lokalnego systemu wsparcia. Do najważniejszych istniejących usług i form wsparcia należą:

- praca socjalna;
- pomoc finansowa i rzeczowa;
- usługi opiekuńcze;
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- usługi realizowane w dziennych i całodobowych ośrodkach wsparcia;
- asystentura rodziny;
- asystencja osób z niepełnosprawnością;
- opieka wytchnieniowa;
- poradnictwo i pomoc specjalistyczna;
- usługi rehabilitacyjne i wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego;
- działania aktywizacyjne;
- działania integracyjne i profilaktyczne.

Zakres dostępnych usług wskazuje na funkcjonowanie wielosektorowego systemu wsparcia, w którym uczestniczą podmioty pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, kultury, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty lokalne. Poszczególne formy pomocy różnią się zakresem, adresatami i sposobem realizacji, tworząc zróżnicowaną ofertę wsparcia dla mieszkańców, jednakże w dalszym ciągu w pełni nie zaspokajają istniejących potrzeb.

1.4. Analiza dokumentów strategicznych i aktów prawa miejscowego

Proces deinstytucjonalizacji usług społecznych wymaga spójności lokalnej polityki społecznej z dokumentami strategicznymi, programowymi i aktami normatywnymi obowiązującymi na poziomie lokalnym, powiatowym, regionalnym i krajowym. Analiza tych dokumentów pozwala ocenić, w jakim stopniu obecne kierunki działań Miasta i Gminy Sztum sprzyjają rozwojowi usług świadczonych w środowisku zamieszkania, wspieraniu niezależnego życia oraz ograniczaniu potrzeby korzystania z instytucjonalnych form wsparcia. Obok dokumentów o charakterze lokalnym, Miasto i Gmina Sztum funkcjonuje również w ramach szerszego systemu polityki społecznej wyznaczanego przez dokumenty przyjmowane na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym. Dokumenty te określają kierunki działań w zakresie rozwoju usług społecznych, przeciwdziałania wykluczeniu, wspierania rodzin, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz odchodzenia od opieki instytucjonalnej na rzecz wsparcia świadczonego w środowisku lokalnym. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze dokumenty strategiczne i programowe mające znaczenie dla planowania i realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w mieście i gminie Sztum.

Tabela 4 Zestawienie dokumentów strategicznych

POZIOM	DOKUMENT	KRÓTKI OPIS
krajowy	Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)	Stanowi podstawowy krajowy dokument wyznaczający kierunek przechodzenia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym.
krajowy	Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030	Wskazuje na potrzebę wspierania niezależnego życia, dostępności, włączenia społecznego oraz rozwoju usług wspierających osoby z niepełnosprawnościami.
regionalny	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 oraz dokumenty regionalnej polityki społecznej	Wskazują kierunki dotyczące spójności społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu, zmian demograficznych i rozwoju usług środowiskowych.
powiatowy	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego na lata 2023–2028	Określa kierunki działań powiatu w zakresie m.in. wsparcia osób z niepełnosprawnościami, rodzin i osób wymagających specjalistycznej pomocy oraz stanowi podstawę współpracy gminy z powiatem.
powiatowy	Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030 dla Powiatu Sztumskiego	Określa kierunki działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, w tym rozwój dostępnych lokalnie form wsparcia, pomocy środowiskowej i działań na rzecz osób doświadczających kryzysów psychicznych.
lokalny	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2021–2030	Wyznacza kierunki rozwoju społecznego, poprawy jakości życia oraz dostosowania usług publicznych do potrzeb mieszkańców i zmian demograficznych. Nie wyodrębnia jednak deinstytucjonalizacji jako samodzielnego celu, dlatego jej założenia wymagają przełożenia na konkretne działania w obszarze usług społecznych.
lokalny	Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Sztum na lata 2021–2030	Określa kierunki lokalnej polityki społecznej, w tym rozwój systemu wsparcia i usług świadczonych w środowisku zamieszkania. Wymaga dalszego wzmacniania wskaźników dotyczących rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania.
lokalny	Gminny Program Wspierania Rodziny	Wspiera rodzinę w jej naturalnym środowisku, rozwija pracę z rodziną i działania profilaktyczne, ograniczając ryzyko konieczności korzystania z instytucjonalnych form pieczy.
lokalny	Gminny Wieloletni Program Ostonowy „Posiłek dla dzieci i młodzieży z terenu miasta i gminy Sztum” na lata 2024-2028	Program ten stanowi lokalne uzupełnienie i jest powiązany z rządowym programem dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028. Zapewnienie pomocy w formie posiłku dzieciom i młodzieży z terenu miasta i gminy Sztum, które wychowują się w rodzinach znajdujących się trudnej sytuacji życiowej i materialnej.
lokalny	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026-2029	Wspiera działania profilaktyczne, terapeutyczne i środowiskowe kierowane do osób uzależnionych i ich rodzin.
lokalny	Gminny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Sztum na lata 2024–2033	Tworzy warunki do rozwoju infrastruktury społecznej, integracji mieszkańców i realizacji przedsięwzięć wspierających osoby wymagające pomocy.
lokalny	Program współpracy z NGO	Stwarza możliwości wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych do realizacji zadań publicznych i rozwoju lokalnej sieci usług środowiskowych.

Źródło: opracowanie własne.

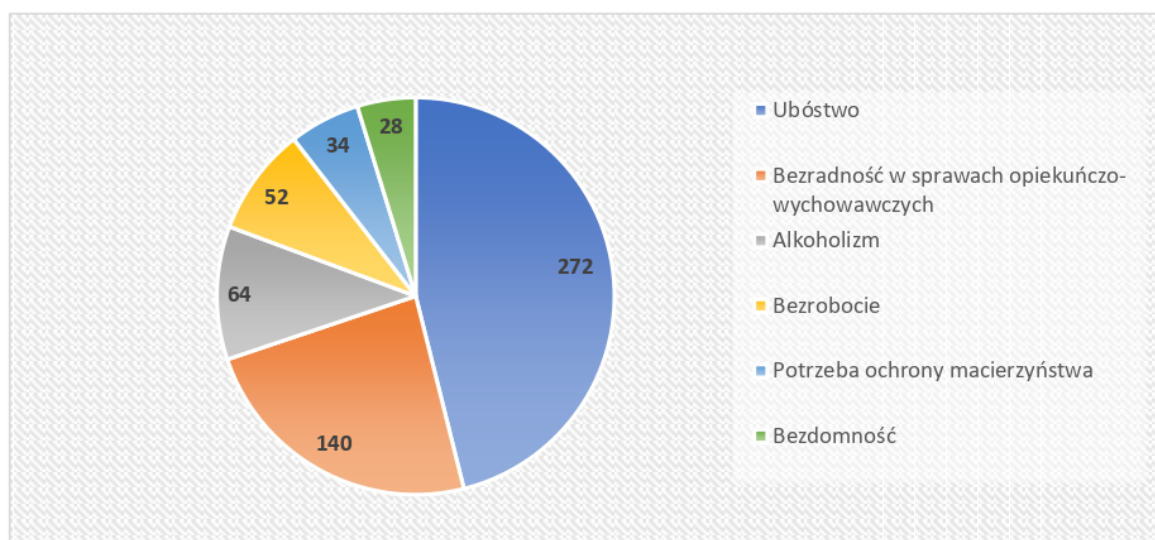
Analiza przedstawionych dokumentów wskazuje, że kierunki polityki społecznej Miasta i Gminy Sztum są w dużej mierze zgodne z założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych. Szczególne znaczenie mają działania związane ze wsparciem rodziny, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, rozwojem usług środowiskowych oraz współpracą z organizacjami pozarządowymi. Jednocześnie w dokumentach lokalnych deinstytucjonalizacja nie zawsze jest wskazana wprost, co wskazuje na potrzebę jej wyraźniejszego uwzględnienia w planowaniu i rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji powinien zatem stanowić uzupełnienie istniejących dokumentów i przełożyć ich ogólne założenia na konkretne działania, usługi i kierunki rozwoju wsparcia w środowisku zamieszkania.

2. DIAGNOZA POTRZEB W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH

2.1. Potrzeby w obszarze wsparcia rodzin

Rodzina stanowi podstawowe środowisko życia, wychowania i rozwoju dziecka. System wsparcia rodzin w mieście i gminie Sztum obejmuje działania pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, a także wsparcie realizowane przez organizacje pozarządowe. Dostępne usługi pozwalają na udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, jednak diagnoza wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju usług świadczonych w środowisku lokalnym i możliwie blisko miejsca zamieszkania. W 2025 roku z pomocy i wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sztumie skorzystało 1 180 osób tworzących 613 rodzin. Szczególnym problemem pozostaje ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Istotnymi problemami rodzin pozostają również alkoholizm i bezrobocie.

Wykres 3 Najważniejsze problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej w mieście i gminie Sztum w 2025 roku



Źródło: opracowanie własne.

Dane wskazują, że znaczna część rodzin doświadcza problemów wymagających długofalowego i wielowymiarowego wsparcia. Szczególnie istotna jest praca z rodziną, której celem jest wzmacnianie jej samodzielności i kompetencji oraz zapobieganie sytuacjom prowadzącym do konieczności korzystania z bardziej zinstytucjonalizowanych form pomocy.

W 2025 roku pracą socjalną objęto 370 rodzin, w tym 224 rodziny korzystały wyłącznie z tej formy pomocy. Wsparciem dwóch asystentów rodziny objęto 25 rodzin, w których wychowywało się 61 dzieci. Realizowano również „Szkołę dla Rodziców i Wychowawców”, działania profilaktyczne oraz poradnictwo i pomoc specjalistyczną.

Tabela 5 Wybrane formy wsparcia rodzin w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.

Forma wsparcia	Skala wsparcia
Praca socjalna	370 rodzin
Praca socjalna jako jedyna forma pomocy	224 rodziny
Asystent rodziny	25 rodzin / 61 dzieci
„Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”	10 rodziców
Poradnictwo i konsultacje w Punkcie Konsultacyjnym „Krokus”	553 porady
Procedury „Niebieskie Karty”	39 wszczętych procedur
Osoby doświadczające przemocy objęte działaniami	46 osób

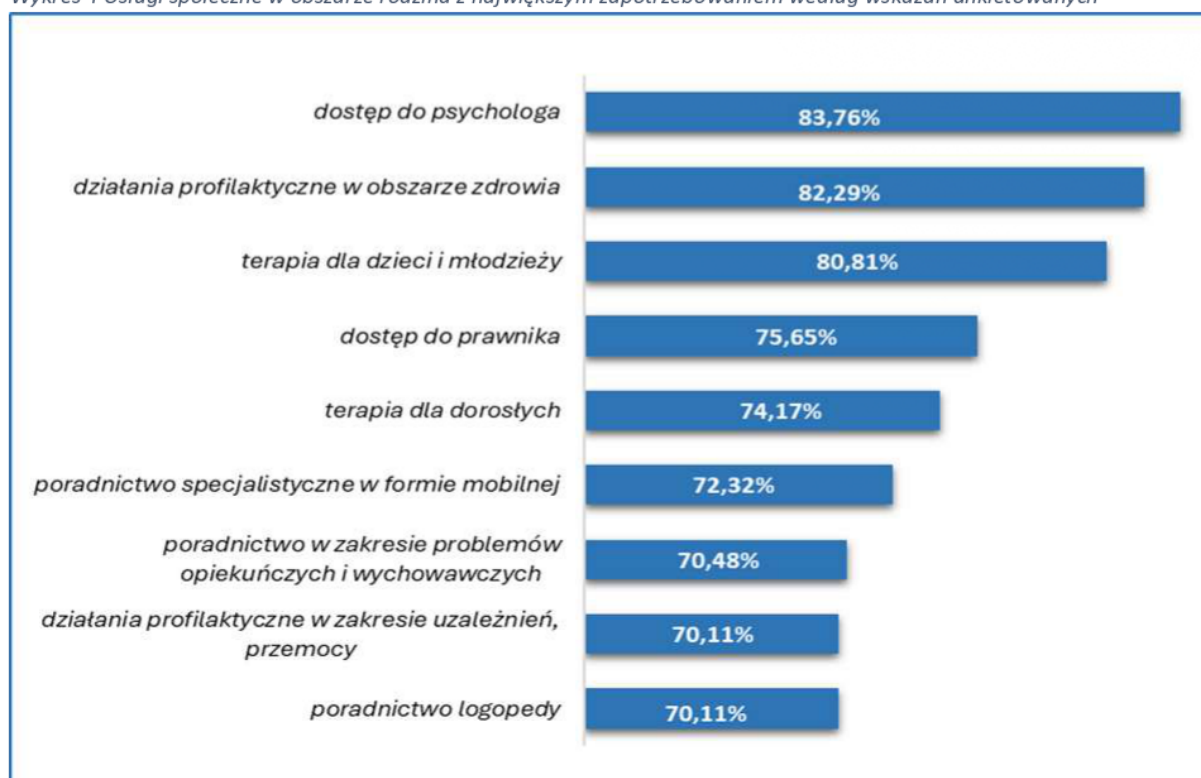
Źródło: opracowanie własne.

Dostępność podstawowych usług edukacyjnych i opiekuńczych jest zapewniana przez funkcjonujące na terenie miasta i gminy szkoły, przedszkola i żłobki. W 2025 roku do szkół podstawowych uczęszczało 1 338 uczniów, do przedszkoli 507 dzieci, a do żłobków 80 dzieci. Placówki oświatowe zapewniają również pomoc psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia specjalistyczne i działania profilaktyczne. Jednocześnie istotną potrzebą pozostaje zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia dla dzieci, młodzieży i rodziców.

W związku z powyższym na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonuje system pieczy zastępczej. W 2025 roku w pieczy zastępczej przebywało łącznie 49 dzieci z terenu gminy Sztum, w tym 41 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 8 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z danymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie w ramach rodzinnej pieczy zastępczej na terenie gminy funkcjonowało 18 rodzin zastępczych, w których przebywało 25 dzieci. Na terenie gminy funkcjonowały rodziny spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, natomiast nie funkcjonowały rodziny specjalistyczne, pogotowie rodzinne ani rodzinne domy dziecka. W 2025 roku 8 dzieci opuściło pieczę zastępczą w związku

z powrotem do rodziny biologicznej lub usamodzielnieniem, a jedno dziecko trafiło do rodziny adopcyjnej. Dane te wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania rodzin biologicznych zastępczych, rozwijania usług profilaktycznych i specjalistycznych oraz podejmowania działań umożliwiających dzieciom pozostanie w środowisku rodzinnym lub bezpieczny powrót do rodziny naturalnej. Potwierdzają to wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród 271 mieszkańców miasta i gminy Sztum.

Wykres 4 Usługi społeczne w obszarze rodzina z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych



Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania w obszarze rodziny wskazują przede wszystkim na potrzeby:

- rozwijanie dostępu do psychologa, terapeuty i innych specjalistów dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
- zwiększanie dostępności pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży;
- wzmacnianie pracy z rodzinami mającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym rozwijanie usługi asystenta rodziny;
- rozwijanie poradnictwa rodzinnego, prawnego i psychologicznego oraz mobilnych form wsparcia;
- rozwijanie działań profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy i innych zachowań ryzykownych;
- tworzenie i rozwijanie lokalnych miejsc spotkań dla dzieci, młodzieży i rodzin, w tym świetlice, kluby i grupy wsparcia;
- wzmacnianie oferty zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz działań integrujących rodziny ze społecznością lokalną;

- poprawa informowania mieszkańców o dostępnych usługach i możliwościach uzyskania pomocy.

Rozwój wskazanych usług powinien odbywać się przede wszystkim w środowisku lokalnym, z wykorzystaniem potencjału MGOPS, placówek oświatowych, PCPR, organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających na rzecz rodzin. Takie działania odpowiadają założeniom deinstytucjonalizacji, wzmacniając rodzinę i umożliwiając jej uzyskanie pomocy na możliwie wczesnym etapie wystąpienia trudności.

2.2. Potrzeby w obszarze wsparcia osób starszych

Osoby starsze stanowią istotną grupę mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, a postępujący proces starzenia się lokalnej społeczności powoduje konieczność dostosowywania systemu usług społecznych do ich zmieniających się potrzeb. Wsparcie seniorów obejmuje działania z zakresu pomocy społecznej, ochrony zdrowia, rehabilitacji, aktywizacji społecznej i kulturalnej oraz wsparcia opiekunów nieformalnych. Z punktu widzenia deinstytucjonalizacji szczególne znaczenie ma rozwój usług świadczonych w miejscu zamieszkania, które pozwalają osobom starszym możliwie długo zachować samodzielność i funkcjonować w swoim środowisku.

W 2025 roku osoby w wieku 60 lat i więcej stanowiły 4 018 mieszkańców miasta i gminy Sztum, tj. ponad 25% lokalnej populacji. W porównaniu z 2024 rokiem liczba osób starszych wzrosła o 96 osób, co potwierdza postępujący proces starzenia się mieszkańców i potrzebę rozwijania środowiskowych form wsparcia dla seniorów. Wśród osób starszych korzystających z pomocy społecznej istotne znaczenie mają problemy związane z długotrwałą chorobą, ograniczoną samodzielnością i trudnościami w codziennym funkcjonowaniu. W 2025 roku ze wsparcia pomocy społecznej, w tym z pomocy finansowej i rzeczowej, skorzystały 186 osoby w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 34,87% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej. Ze względu na długotrwałą chorobę wsparciem objęto 31 osób w wieku poprodukcyjnym.

Istotną rolę w systemie wsparcia seniorów odgrywają usługi świadczone bezpośrednio w miejscu zamieszkania. Jednakże ważną formą wsparcia środowiskowego jest również Klub Senior+ „AMATOR”, prowadzony przez Stowarzyszenie na rzecz wspierania aktywności seniorów „Labuntur Anni”. Klub dysponuje 30 miejscami, a w 2025 roku z jego oferty skorzystało łącznie 79 osób. Prowadzone działania aktywizujące i integracyjne wspierają samodzielność seniorów oraz przeciwdziałają samotności i izolacji społecznej.

Tabela 6 Wybrane formy wsparcia osób starszych w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.

Forma wsparcia	Skala wsparcia
Praca socjalna – osoby powyżej 65. roku życia	127 osób
Usługi opiekuńcze	22 osoby
Usługi sąsiedzkie	2 osoby
Usługi teleopieki	15 osób
Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie	10 osób
Dzienny Ośrodek Wsparcia w Czerninie	12 osób
Klub Seniora „AMATOR”	79 osób
„Koperta życia”	268 osób
„Kawa dla seniora”	218 osób

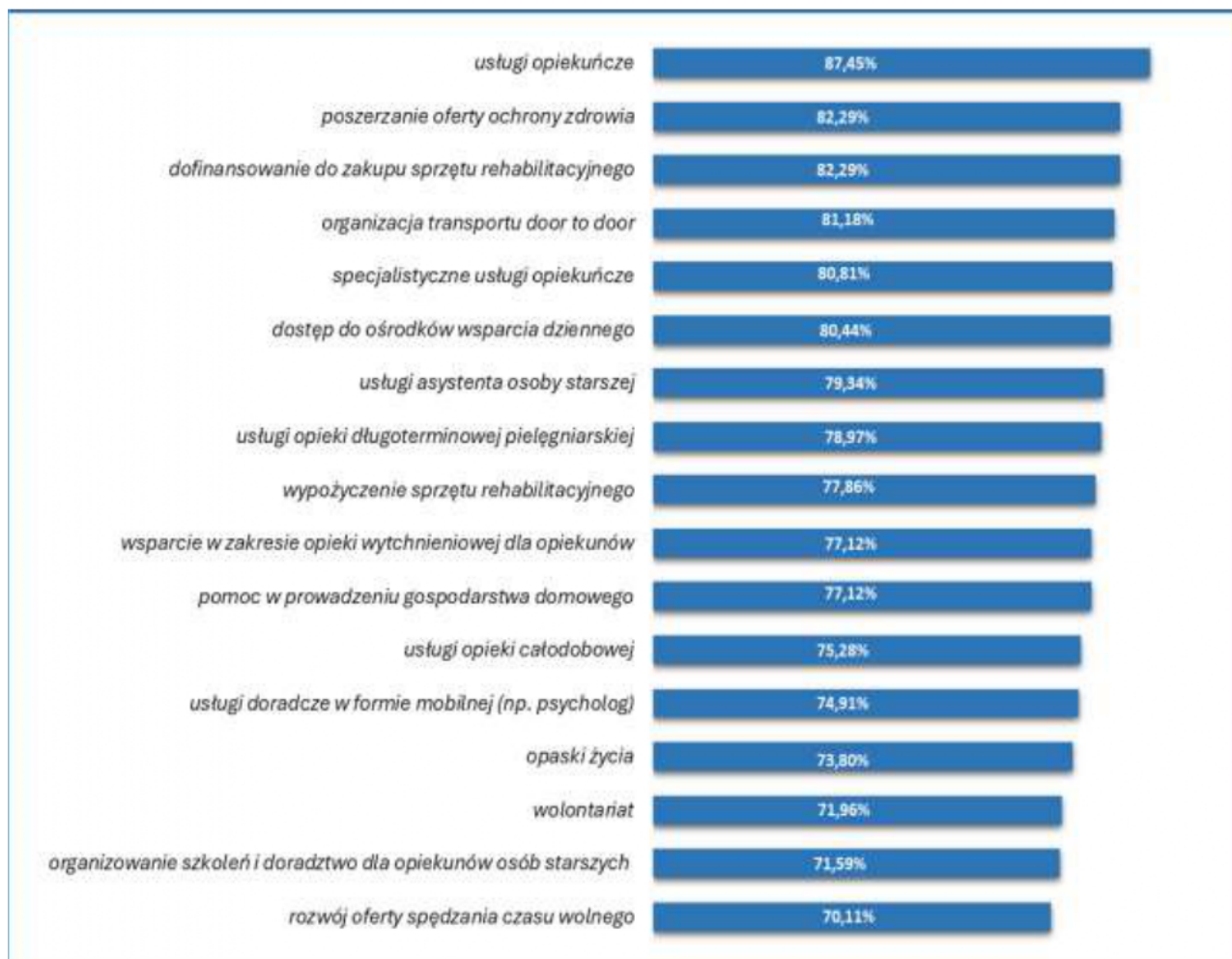
Źródło: opracowanie własne.

Dane przedstawione w tabeli pokazują, że lokalny system wsparcia obejmuje zarówno usługi związane z codziennym funkcjonowaniem osób starszych, jak i działania zwiększające ich bezpieczeństwo, aktywność społeczną oraz integrację.

W ramach systemu funkcjonują również codzienne i całonocne formy pomocy, w tym Dzienny Ośrodek Wsparcia w Czerninie, Klub Seniora „AMATOR” oraz Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie. System wsparcia osób starszych uzupełniają działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, placówek ochrony zdrowia, Sztumskiego Centrum Kultury (w tym Uniwersytetu Trzeciego Wieku) oraz organizacji pozarządowych. Podmioty te realizują m.in. działania rehabilitacyjne, w tym dofinansowanie turnusów, likwidację barier, poradnictwo, aktywizację społeczną i kulturalną, usługi opiekuńcze, zajęcia integracyjne oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami. Istotnym elementem systemu są również działania skierowane do opiekunów nieformalnych, w szczególności opieka wytchnieniowa i poradnictwo.

W celu rozpoznania potrzeb mieszkańców przeprowadzono badanie ankietowe wśród 271 mieszkańców miasta i gminy Sztum. Wyniki badania wskazują na wysokie zapotrzebowanie na rozwój usług społecznych skierowanych do osób starszych, szczególnie usług świadczonych w miejscu zamieszkania oraz form wsparcia ułatwiających zachowanie samodzielności.

Wykres 5 Usługi społeczne w obszarze osoby starsze z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.



Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania w obszarze osób starszych wskazują głównie na następujące potrzeby:

- rozwijanie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania;
- zwiększanie dostępności usług asystenta osoby starszej oraz pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- rozwijanie usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i pielęgnacyjnych, w tym rehabilitację domową i domowe wizyty specjalistów;
- zwiększanie dostępności transportu dostosowanego do potrzeb osób starszych, w szczególności transportu typu door to door;
- rozwijanie dziennych form wsparcia, w tym kluby i ośrodki wsparcia dla seniorów;
- zwiększanie dostępu do opieki wytchnieniowej, poradnictwa i wsparcia psychologicznego dla opiekunów nieformalnych;
- wspieranie zakupu i wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego oraz likwidowania barier ograniczających samodzielność osób starszych;
- rozwijanie rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo seniorów, w tym teleopiekę i systemy przywoławcze;

- wzmacnianie działań aktywizujących, integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych skierowanych do osób starszych;
- przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej m.in. poprzez rozwój wolontariatu, grup wsparcia oraz inicjatyw sąsiedzkich i międzypokoleniowych;
- rozwijanie mobilnych usług specjalistycznych dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności;
- wspieranie osób starszych w korzystaniu z nowych technologii i usług cyfrowych.

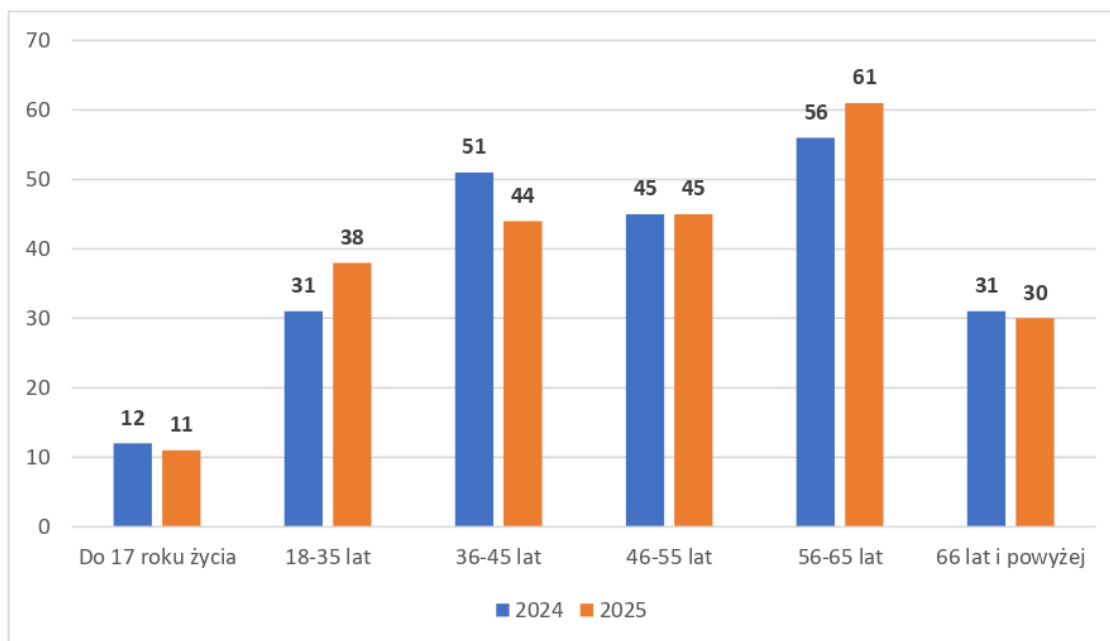
Diagnoza wskazuje zatem na potrzebę dalszego rozwijania środowiskowego systemu usług społecznych, który będzie odpowiadał zarówno na rosnącą liczbę osób starszych, jak i na zróżnicowanie ich potrzeb. Szczęólnego znaczenia nabiera rozwój usług umożliwiających seniorom jak najdłuższe pozostawanie w miejscu zamieszkania, zachowanie samodzielności i aktywności społecznej oraz jednocześnie zapewnienie wsparcia ich rodzinom i opiekunom.

2.3. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią istotną grupę mieszkańców miasta i gminy Sztum wymagającą zróżnicowanych form wsparcia, dostosowanych do rodzaju i stopnia ograniczeń funkcjonalnych. Szczęólnego znaczenia nabiera rozwój usług umożliwiających samodzielne funkcjonowanie, aktywność społeczną i zawodową oraz jak najdłuższe pozostawanie w środowisku zamieszkania. W kontekście deinstytucjonalizacji istotne jest rozwijanie usług świadczonych możliwie blisko miejsca zamieszkania, w tym usług asystenckich, opiekuńczych, rehabilitacyjnych, transportowych i specjalistycznych, a także wsparcia dla rodzin i opiekunów nieformalnych.

W 2025 roku wśród osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej znajdowało się 90 kobiet i 139 mężczyzn. W 2024 roku było to odpowiednio 86 kobiet i 140 mężczyzn. Strukturę wiekową osób z niepełnosprawnościami korzystających z tej formy wsparcia przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6 Osoby z niepełnosprawnościami korzystające z pomocy społecznej w mieście i gminie Sztum według grup wieku w latach 2024–2025



Źródło: opracowanie własne

Dane wskazują zatem, że potrzeby osób z niepełnosprawnościami dotyczą różnych etapów życia, przy czym szczególnego znaczenia nabierają potrzeby osób w wieku okołoemerytalnym i starszym, u których niepełnosprawność może współwystępować z długotrwałą lub ciężką chorobą oraz ograniczeniami w samodzielnym funkcjonowaniu. Jednocześnie obecność dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami wskazuje na konieczność zapewnienia ciągłości wsparcia od wczesnego etapu rozwoju, poprzez edukację i rehabilitację, aż po aktywizację społeczną i zawodową. Niepełnosprawność pozostaje jedną z głównych przesłanek korzystania z różnych form wsparcia w Mieście i Gminie Sztum.

Tabela 7 Wybrane formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.

Forma wsparcia	Realizator	Skala wsparcia
Świadczenia z pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnościami	MGOPS w Sztumie	229 osób
Pomoc dla rodzin, w których występuje niepełnosprawność	MGOPS w Sztumie	201 rodzin / 335 osób
Zasiłek pielęgnacyjny	MGOPS w Sztumie	9 928 zasiłków
Świadczenie pielęgnacyjne	MGOPS w Sztumie	1 854 świadczenia
Program MRPiPS „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” – edycja 2025	MGOPS w Sztumie	140 osób
Program MRPiPS „Opieka wytnieniowa” – edycja 2025	MGOPS w Sztumie	21 opiekunów
Terapia zajęciowa i rehabilitacja społeczna i zawodowa	WTZ w Koniecwałdzie	26 miejsc
Edukacja specjalna i rehabilitacja dzieci i młodzieży	SOSW w Uśnicach	88 uczniów

Forma wsparcia	Realizator	Skala wsparcia
Specjalistyczna edukacja i terapia przedszkolna dzieci	„Motylek”	22 dzieci
Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa	ZAZ w Sztumie	71 osób (stopień znaczny 38, stopień umiarkowany 33)
Organizacja praktyk i staży zawodowych	ZAZ w Sztumie	78 osób
Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	PCPR w Sztumie	184 osoby
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych	PCPR w Sztumie	26 osób
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	PCPR w Sztumie	308 osób
Wypożyczenie i użyczenie sprzętu rehabilitacyjnego	Stowarzyszenie „Dar Serca”	115 umów
„Aktywny Samorząd” – łącznie	PCPR w Sztumie	80 dofinansowań
Rehabilitacja, fizjoterapia i opieka dzienna Ośrodek Rehabilitacyjno-Opiekuńczy „Dar Serca” w Czerninie	Stowarzyszenie „Dar Serca”	11 miejsc / 12 osób

Źródło: opracowanie własne.

Lokalny system wsparcia osób z niepełnosprawnościami ma charakter wielosektorowy i obejmuje zarówno usługi świadczone bezpośrednio w środowisku zamieszkania, jak iienne formy wsparcia, rehabilitację społeczną i zawodową, edukację specjalną, poradnictwo oraz działania organizacji pozarządowych. Istotną rolę w tym systemie pełnią Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach, Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie, Ośrodek Rehabilitacyjno-Opiekuńczy w Czerninie.

Przedstawione dane wskazują, że na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonuje zróżnicowany system wsparcia osób z niepełnosprawnościami, obejmujący zarówno pomoc finansową i opiekuńczą, jak i rehabilitację, edukację oraz aktywizację społeczną i zawodową. Jednocześnie skala korzystania z poszczególnych form pomocy wskazuje na utrzymujące się zapotrzebowanie na usługi świadczone w środowisku lokalnym, w szczególności na wsparcie asystenckie, opiekuńcze i rehabilitacyjne oraz rozwiązania zwiększające samodzielność i aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami. Potwierdzeniem tych potrzeb są wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród 271 mieszkańców miasta i gminy Sztum.

Wykres 7 Usługi społeczne w obszarze osoby z niepełnosprawnościami z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.



Źródło: opracowanie własne.

Wyniki badania w obszarze osób z niepełnosprawnościami wskazują przede wszystkim na potrzeby:

- rozwijania dostępu do usług ochrony zdrowia, rehabilitacji i fizjoterapii, w tym skracania czasu oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne oraz zwiększania dostępności specjalistów;
- zwiększania dostępności usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, wspierających samodzielne funkcjonowanie i uczestnictwo w życiu społecznym;
- rozwijania specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi, świadczonych w miejscu zamieszkania;
- zwiększania dostępności sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów wspomagających oraz działań związanych z likwidacją barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych;
- rozwijania transportu dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w szczególności usług typu door to door, umożliwiających dostęp do lekarza, urzędu i innych miejsc;
- rozwijania dziennych form wsparcia, w tym środowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej;
- zwiększania dostępności opieki wytchnieniowej, poradnictwa, szkoleń i doradztwa dla rodzin oraz opiekunów osób z niepełnosprawnościami;

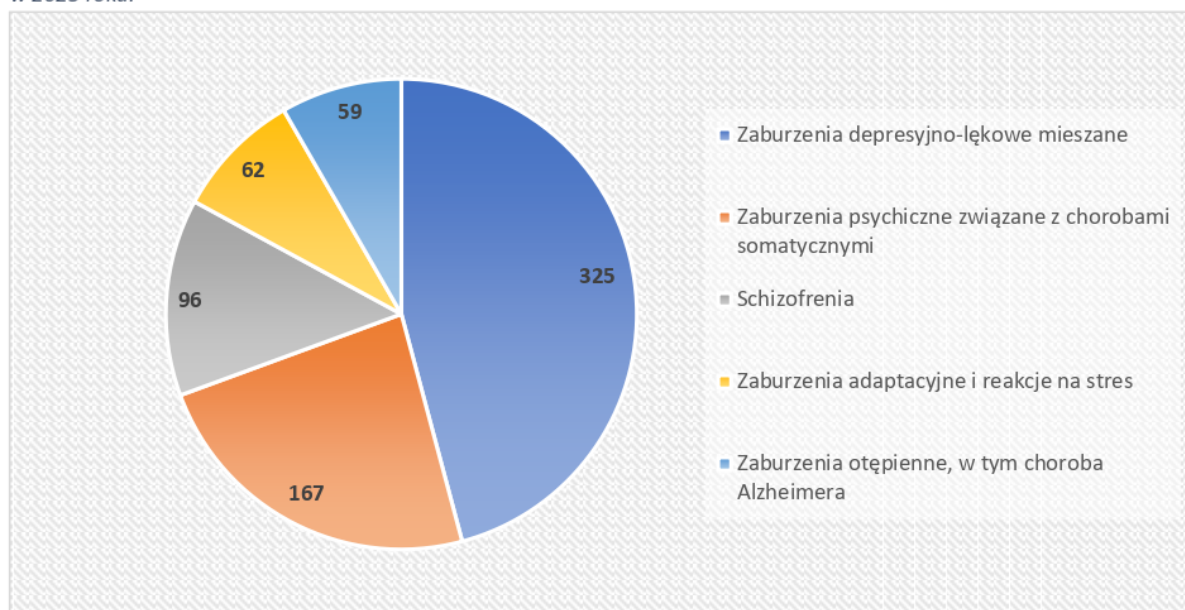
- rozwijania mobilnych usług specjalistycznych świadczonych w miejscu zamieszkania, w tym usług psychologicznych oraz innych usług odpowiadających na codzienne potrzeby osób o ograniczonej mobilności;
- tworzenia mieszkań treningowych i wspomaganych, umożliwiających rozwijanie samodzielności i niezależnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami;
- rozwijania rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo osób z niepełnosprawnościami, w tym teleopieki, opasek życia i innych form wykorzystujących nowe technologie;
- wzmacniania działań aktywizujących, integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, w tym organizowania spotkań integracyjnych, zajęć, wydarzeń i innych form spędzania czasu wolnego;
- przeciwdziałania izolacji społecznej poprzez rozwój grup wsparcia, wolontariatu oraz działań integrujących osoby z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną;
- rozwijania poradnictwa prawnego i specjalistycznego oraz zapewnienia łatwiejszego dostępu do informacji i wsparcia w sytuacjach kryzysowych;
- wspierania aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz rozwoju usług zwiększających ich samodzielność i udział w życiu społeczności lokalnej.

Diagnoza wskazuje zatem na potrzebę dalszego rozwijania środowiskowego systemu usług społecznych, który będzie odpowiadał na zróżnicowane potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i opiekunów. Szczęólnego znaczenia nabiera rozwój usług dostępnych możliwie blisko miejsca zamieszkania, zwiększających samodzielność, ograniczających bariery w dostępie do usług i przestrzeni publicznej oraz umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami aktywne i niezależne funkcjonowanie w społeczności lokalnej.

2.4. Potrzeby w obszarze wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym

Kryzysy psychiczne oraz zaburzenia zdrowia psychicznego stanowią jedno z istotnych wyzwań współczesnej polityki społecznej i zdrowotnej. Osoby doświadczające kryzysu psychicznego często wymagają wsparcia dostosowanego do indywidualnych potrzeb, obejmującego zarówno pomoc specjalistyczną, jak i działania umożliwiające zachowanie samodzielności oraz aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. Problemy zdrowia psychicznego mogą współwystępować z niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą, samotnością i ryzykiem wykluczenia społecznego, dlatego istotne znaczenie ma rozwój dostępnych i środowiskowych form wsparcia. Skalę potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego w powiecie sztumskim potwierdzają dane Powiatlańskiego Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie.

Wykres 8 Pacjenci Poradni Zdrowia Psychicznego z terenu powiatu sztumskiego według najczęściej występujących rozpoznań w 2023 roku.



Źródło: opracowanie własne.

Należy zaznaczyć, że dane Powiślańskiego Centrum Zdrowia Psychicznego dotyczą osób dorosłych z terenu całego powiatu sztumskiego i nie mogą być traktowane jako bezpośrednia miara skali problemu wyłącznie na terenie miasta i gminy Sztum.

Istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczone w miejscu zamieszkania, a także wsparcie świadczone przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach. Dodatkowo przedmiotowe wsparcie jest corocznie dopełniane przez działania MGOPS w Sztumie w ramach środków pozyskanych z Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Od zależności ku samodzielności: bądź w ramach środków własnych.

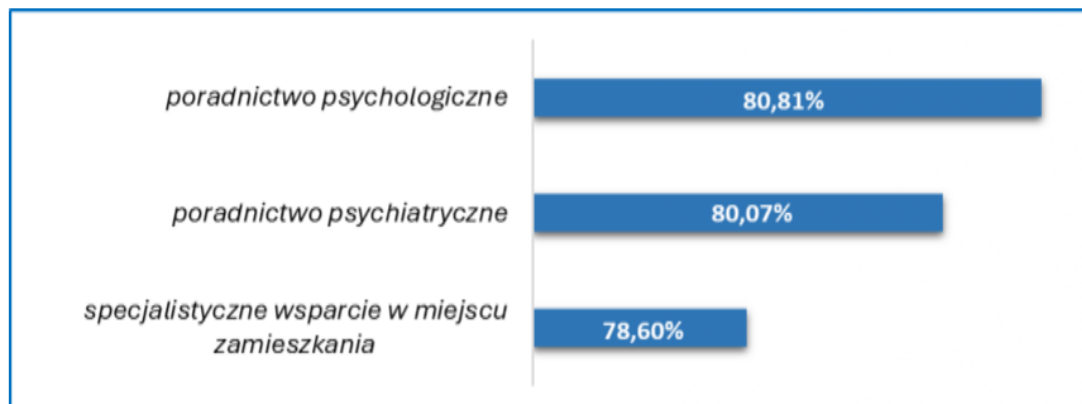
Tabela 8 Wybrane formy wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym w mieście i gminie Sztum w 2025 roku

Forma wsparcia	Realizator	Skala wsparcia
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	MGOPS w Sztumie	14 osób
Wsparcie osób przewlekle psychicznie chorych oraz niepełnosprawnych intelektualnie	MGOPS w Sztumie/ ŚDS w Czerninie	22 miejsca
Terapia zajęciowa i rehabilitacja społeczna i zawodowa dla osób z zaburzeniami psychicznymi	WTZ w Koniecwałdzie	26 miejsc
Edukacja specjalna i rehabilitacja dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi	SOSW w Uśnicach	88 uczniów
Dyżury psychologa	MGOPS w Sztumie PCPR w Sztumie	konsultacje cykliczne
Poradnictwo psychiatryczne i psychologiczne	Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego	usługi dla osób dorosłych
Punkt Zgłoszeniowo-Koordynacyjny	Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego	wstępna ocena potrzeb i koordynacja pomocy
Poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne	PPP w Sztumie	dzieci, młodzież, rodzice i nauczyciele
Wsparcie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i trudnościami rozwojowymi	Stowarzyszenie „Do życia przez życie”	działania integracyjne i rehabilitacyjne

Źródło: opracowanie własne.

Lokalny system wsparcia osób w kryzysie psychicznym ma charakter wielosektorowy i obejmuje pomoc społeczną, ochronę zdrowia, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz działania organizacji społecznych. Istotną rolę pełnią Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego, Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie. Rozwojowi środowiskowego modelu wsparcia sprzyja również współpraca MGOPS w Sztumie z Powiślańskim Centrum Zdrowia Psychicznego, prowadzona na podstawie porozumienia zawartego w 2024 roku. Funkcjonujące formy wsparcia obejmują zarówno pomoc świadczoną w miejscu zamieszkania, jak i specjalistyczne świadczenia psychiatryczne, psychologiczne oraz dzienne formy wsparcia. Jednocześnie ograniczona liczba dostępnych usług środowiskowych oraz brak wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych działających wyłącznie na rzecz osób w kryzysie psychicznym wskazują na potrzebę dalszego rozwoju lokalnego systemu pomocy. Potrzeby mieszkańców w zakresie usług dla osób w kryzysie psychicznym zostały rozpoznane również w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród 271 mieszkańców Miasta i Gminy Sztum.

Wykres 9 Usługi społeczne w obszarze osoby w kryzysie psychicznym z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.



Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie przedstawionych wyników badania ankietowego potrzeby osób w kryzysie psychicznym można ująć w następujący sposób:

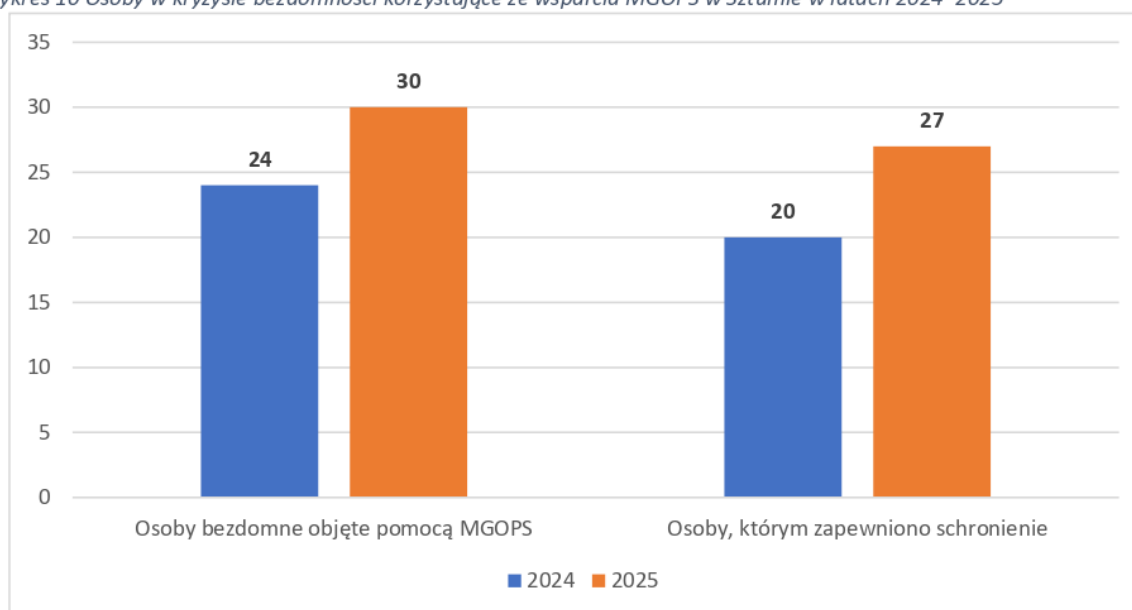
- zapewnienie łatwego i szybkiego dostępu do poradnictwa psychologicznego;
- zapewnienie dostępu do konsultacji i poradnictwa psychiatrycznego;
- rozwijanie specjalistycznych usług świadczonych w miejscu zamieszkania;
- zapewnienie możliwości uzyskania natychmiastowego wsparcia w sytuacjach kryzysowych;
- rozwijanie indywidualnych form wsparcia psychologicznego i terapeutycznego;
- zapewnienie poradnictwa prawnego osobom w kryzysie psychicznym i ich rodzinom;
- tworzenie i rozwijanie grup wsparcia, również z możliwością korzystania z kontaktu online;
- zapewnienie dostępu do aktualnych i łatwo dostępnych informacji o dostępnych formach pomocy;
- organizowanie spotkań, konsultacji, wykładów i działań edukacyjnych dotyczących zdrowia psychicznego;
- rozwijanie działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego;
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i stygmatyzacji osób doświadczających kryzysów psychicznych;
- rozwijanie usług umożliwiających osobom w kryzysie psychicznym możliwie samodzielne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

2.5. Potrzeby w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności

Osoby w kryzysie bezdomności stanowią grupę mieszkańców wymagającą kompleksowego i zindywidualizowanego wsparcia, obejmującego zarówno zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych, jak i działania służące odzyskaniu samodzielności oraz reintegracji społecznej i zawodowej. Kryzys bezdomności często współwystępuje z ubóstwem,

bezrobociem, uzależnieniami, problemami zdrowotnymi, niepełnosprawnością, zaburzeniami psychicznymi oraz rozpadem więzi rodzinnych. W kontekście deinstytucjonalizacji szczególnego znaczenia nabiera rozwój usług świadczonych w środowisku lokalnym, dostosowanych do indywidualnej sytuacji osób doświadczających bezdomności. Rozwój ten obejmuje m.in. zapewnienie schronienia, posiłku i odzieży, pomoc w uzyskaniu świadczeń i dokumentów, wsparcie socjalne, psychologiczne i terapeutyczne, pomoc w zakresie uzależnień, a także działania służące aktywizacji społecznej i zawodowej oraz reintegracji ze środowiskiem lokalnym.

Wykres 10 Osoby w kryzysie bezdomności korzystające ze wsparcia MGOPS w Sztumie w latach 2024–2025



Źródło: opracowanie własne.

Wzrost liczby osób wymagających zapewnienia schronienia wskazuje na utrzymujące się zapotrzebowanie na zabezpieczenie podstawowych potrzeb osób znajdujących się w kryzysie bezdomności. Istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia pełni Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, który prowadzi pracę socjalną, przyznaje świadczenia pieniężne i niepieniężne, udziela poradnictwa oraz organizuje pomoc w formie schronienia.

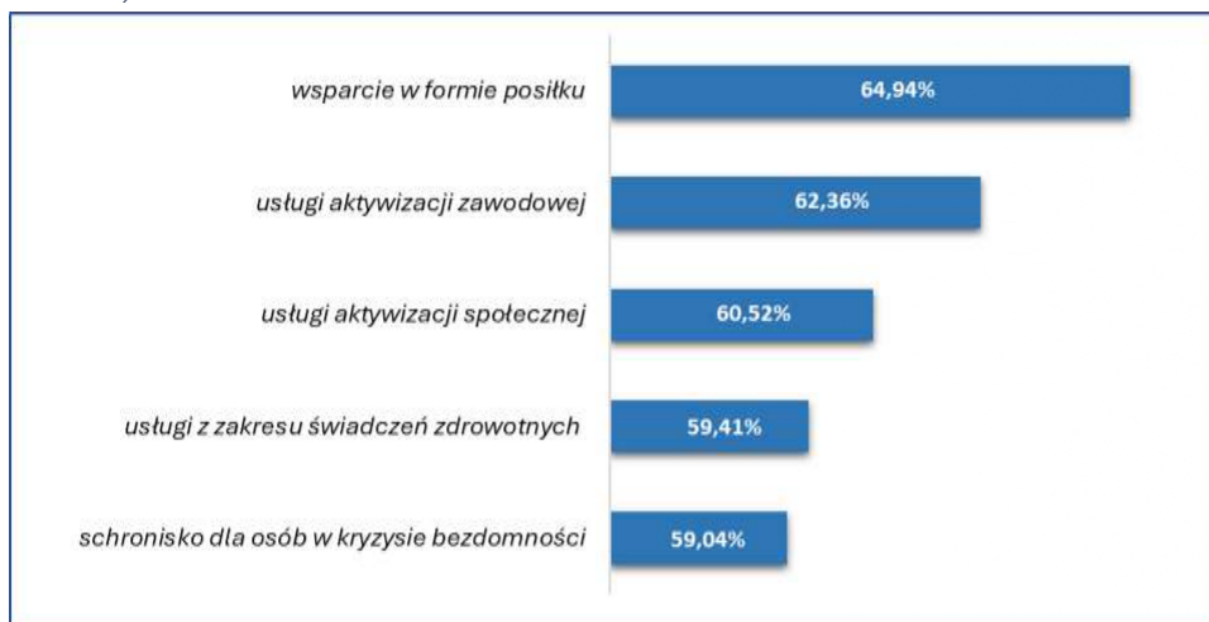
Tabela 9 Wybrane formy wsparcia osób w kryzysie bezdomności w mieście i gminie Sztum w 2025 roku

Forma wsparcia	Realizator	Skala wsparcia
Pomoc społeczna z powodu bezdomności	MGOPS w Sztumie	30 osób
Zapewnienie schronienia	MGOPS w Sztumie	27 osób
Pomoc żywnościowa, rzeczowa i środki higieniczne	Caritas Parafialna w Sztumie,	pomoc doraźna

Źródło: opracowanie własne.

Jednocześnie ważnym elementem systemu są placówki ochrony zdrowia, w tym podstawowa opieka zdrowotna, poradnie specjalistyczne oraz placówki psychiatryczne. Ich znaczenie wynika z częstego współwystępowania bezdomności z przewlekłymi chorobami, niepełnosprawnością, problemami psychicznymi oraz uzależnieniami. Wsparcie zdrowotne powinno być zatem integralnym elementem lokalnego systemu pomocy, a dostęp do świadczeń zdrowotnych powinien być możliwie łatwy. Ważną rolę w systemie odgrywają również organizacje pozarządowe i podmioty kościelne, które uzupełniają działania instytucji publicznych poprzez zapewnianie schronienia, wyżywienia, odzieży, pomocy rzeczowej, wsparcia socjalnego oraz działań służących reintegracji społecznej. Współpraca pomiędzy poszczególnymi podmiotami pozwala na bardziej kompleksowe zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie bezdomności. Potrzeby mieszkańców w zakresie usług dla osób w kryzysie bezdomności zostały rozpoznane również w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród 271 mieszkańców miasta i gminy Sztum.

Wykres 11 Usługi społeczne w obszarze osoby w kryzysie bezdomności z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych



Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie wyników badania ankietowego potrzeby wsparcia osób w kryzysie bezdomności można ująć następująco:

- zapewnienie posiłków i zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych;
- zapewnienie schronienia osobom w kryzysie bezdomności;
- dostęp do świadczeń zdrowotnych, usług medycznych i opieki zdrowotnej;
- rozwijanie aktywizacji zawodowej i wsparcia w powrocie na rynek pracy;
- rozwijanie aktywizacji społecznej i działań służących reintegracji ze społecznością lokalną;
- zapewnienie poradnictwa prawnego;
- organizowanie grup wsparcia;

- zapewnienie mobilnych usług doradczych i specjalistycznych, w tym wsparcia psychologicznego;
- tworzenie i rozwijanie kompleksowych miejsc wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności;
- zapewnienie wsparcia umożliwiającego stopniowe odzyskiwanie samodzielności i stabilizacji życiowej;
- rozwijanie usług specjalistycznych wspierających proces wychodzenia z kryzysu bezdomności.

CZĘŚĆ II PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną plany deinstytucjonalizacji poszczególnych usług, w podziale na 5 osobnych grup społecznych. W każdej z nich wskazany zostanie cel główny i cele szczegółowe działań, jakie należy podjąć, opisane zostaną najistotniejsze usługi oraz instytucje niezbędne do ich wdrożenia. Zgodnie z wytycznymi MRPiPS, poszczególne plany przedstawione zostaną w formie tabeli.

1. Działania na rzecz rodzin

Tabela 10 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla rodzin

OBSZAR	RODZINA		
CEL OGÓLNY	Tworzenie systemu wsparcia i profilaktyki dla rodziny.		
Cel szczegółowy	nr	działania	podmioty odpowiedzialne
Rozwój usług społecznych skoncentrowanych na wspieraniu rodziny	1.	Rozwój dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego, w tym poradnictwa w formie mobilnej	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie • Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego • Organizacje pozarządowe

2.	Rozwój wsparcia w zakresie problemów opiekuńczych i wychowawczych, w tym asystencji rodziny oraz grup samopomocowych i wsparcia	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie • Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Sztumie
3.	Rozwój usług specjalistycznych, w tym wsparcia terapeutycznego dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie • Organizacje pozarządowe
4.	Rozwój działań profilaktycznych w obszarze zdrowia	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie • Miejsko-Gminny Zespół Oświaty w Sztumie • Organizacje pozarządowe i kluby sportowe
5.	Rozwój działań edukacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie uzależnień i przemocy	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie • Organizacje pozarządowe i kluby sportowe
6.	Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do wszechstronnego rozwoju, w tym formie tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe
7.	Rozwój usług w zakresie aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, edukacyjnej, a także organizacji czasu wolnego	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Sztumskie Centrum Kultury • Organizacje pozarządowe i kluby sportowe
8.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr, w tym poprzez udział w szkoleniach i superwizji	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Źródło: opracowanie własne.

2. Działania na rzecz osób starszych

Tabela 11 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób starszych

OBSZAR	OSOBY STARSZE		
CEL OGÓLNY	Tworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, zmierzającego do jak najdłuższego, samodzielnego lub wspomagane go usługami funkcjonowania w środowisku.		
cel szczegółowy	nr	działania	podmioty odpowiedzialne
1. Rozwój usług opiekuńczych i wspierających osoby starsze w miejscu zamieszkania	1.	Rozwój usług opiekuńczych (w tym sąsiedzkich) i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	2.	Rozwój usług asystenta osoby starszej oraz pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	3.	Rozwój usług doradczych i specjalistycznych, w tym w formie mobilnych usług wspierających	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe - NZOZ w Sztumie
	4.	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
2. Zwiększenie dostępu osób starszych do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych	1.	Rozwój wypożyczalni i zwiększenie dostępności sprzętu rehabilitacyjnego	- Organizacje pozarządowe - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie
	2.	Rozwój usług wspierających bezpieczeństwo seniorów, w tym teleopieki	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe

	3.	Organizacja długoterminowej opieki pielęgniarstwa, hospicyjnej oraz poszerzenie oferty ochrony zdrowia	• Organizacje pozarządowe • NZOZ w Sztumie • Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Sztumie • Szpital w Sztumie
	4.	Tworzenie i rozwój ośrodków wsparcia dziennego	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	5.	Rozwój usług opieki całodobowej	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	6.	Organizacja transportu „door to door”	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
3. Wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi	1.	Rozwój usług opieki wytchnieniowej oraz mieszkalnictwa wspomagane	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie
	2.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz organizacja szkoleń i tworzenie grup samopomocowych i wsparcia	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
4. Aktywizacja społeczna osób starszych, w tym rozwój oferty spędzania czasu wolnego	1.	Rozwój oferty spędzania wolnego czasu i wolontariatu	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Sztumskie Centrum Kultury • Organizacje pozarządowe • Koła Gospodyń Wiejskich
	2.	Funkcjonowanie i rozwój dziennych form pobytu dla osób starszych, tym klubów seniora	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne.

3. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Tabela 12 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

OBSZAR	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
CEL OGÓLNY	Wsparcie osób z niepełnosprawnościami w samodzielnym i niezależnym życiu oraz wsparcie ich opiekunów.		
cel szczegółowy	nr	działania	podmioty odpowiedzialne
1. Wzmocnienie autonomii osób z niepełnosprawnościami	1.	Rozwój usług asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe
	2.	Tworzenie mieszkań wspomaganych/treningowych	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	3.	Rozwój usług opiekuńczych (w tym sąsiedzkich), specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	4.	Rozwój usług doradczych i specjalistycznych, w tym w formie mobilnych usług wspierających	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe
	5.	Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie - Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie - Organizacje pozarządowe

2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych, sprzętu i likwidacja barier	1.	Rozwój oferty ochrony zdrowia i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, w tym zwiększenie dostępności sprzętu rehabilitacyjnego	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe • NZOZ w Sztumie • Szpital w Sztumie
	2.	Organizacja transportu „door to door”	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	3.	Rozwój działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych ograniczających samodzielność osób z niepełnosprawnościami	• Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	4.	Tworzenie i rozwój ośrodków wsparcia dziennego	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
3. Wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami	1.	Rozwój usług opieki wytchnieniowej	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	2.	Rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz organizacja szkoleń i tworzenie grup samopomocowych i wsparcia	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe
4. Podnoszenie kompetencji kadry	1.	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne.

5. Działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym

Tabela 13 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym

OBSZAR	OSOBY Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM		
CEL OGÓLNY	Rozwój usług wspierających osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz osoby przeżywające kryzys psychiczny		
cel szczegółowy	nr	działania	podmioty odpowiedzialne
Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin przeżywających kryzys psychiczny	1.	Realizacja usług społecznych dla osób w kryzysie psychicznym w miejscu zamieszkania, w tym rozwój specjalistycznego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego (również w formie mobilnej)	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	2.	Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla rodzin, w tym prowadzenie grup samopomocowych i wsparcia, szkolenia, poradnictwo specjalistyczne	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	3.	Rozwój działań edukacyjnych, informacyjnych skierowanych do osób, rodzin i otoczenia	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Starostwo Powiatowe w Sztumie - Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	4.	Rozwój dziennych form pobytu i wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie - Starostwo Powiatowe w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	5.	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu niezbędnego do realizacji usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie

			• Organizacje pozarządowe
Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	1.	Rozwój mieszkalnictwa treningowego/ wspomagane	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Starostwo Powiatowe w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	2.	Realizacja usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	3.	Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla rodzin, w tym prowadzenie grup samopomocowych i wsparcia, szkolenia, poradnictwo specjalistyczne	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie • Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach • Organizacje pozarządowe
	4.	Rozwój dziennych form pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Starostwo Powiatowe w Sztumie • Organizacje pozarządowe
	5.	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu niezbędnego do realizacji usług społecznych na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi	• Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie • Organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne.

6. Działania na rzecz osób w kryzysie bezdomności

Tabela 14 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

OBSZAR	OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI		
CEL OGÓLNY	Wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności zmierzające do poprawy jakości życia.		
cel szczegółowy	nr	działania	podmioty odpowiedzialne
Wsparcie osób w kryzysie bezdomności	1.	Zapewnienie dostępu do podstawowych usług i form pomocy, w tym schronienia, posiłku	- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
	2.	Rozwój usług aktywizacji społecznej i zawodowej	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu - Organizacje pozarządowe
	3.	Rozwój usług w zakresie świadczeń zdrowotnych i usług medycznych	- NZOZ w Sztumie - Zakład Opiekuńczo-Lecniczy w Sztumie - Szpital Sztum - Organizacje pozarządowe
		Działania w zakresie profilaktyki uzależnień	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe
		Szkolenia podnoszące kwalifikacje i kompetencje na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej	- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie - Organizacje pozarządowe

Źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ III SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY

1. Wskaźniki realizacji usług

Realizacja założeń Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Mieście i Gminie Sztum wymaga określenia mierzalnych wskaźników pozwalających na ocenę stopnia rozwoju usług społecznych świadczonych w środowisku zamieszkania. Wskaźniki realizacji usług odnoszą się bezpośrednio do działań zaplanowanych w poszczególnych obszarach wsparcia i pozwalają określić skalę rozwoju, dostępności oraz wykorzystania poszczególnych form pomocy. Wskaźniki zostały określone dla pięciu podstawowych grup mieszkańców objętych Planem, tj. rodzin, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym oraz osób w kryzysie bezdomności. Przy ich określaniu uwzględniono istniejące zasoby Miasta i Gminy Sztum, dane dotyczące liczby osób korzystających z usług w 2025 roku, wyniki diagnozy potrzeb oraz kierunki rozwoju usług wskazane w części planistycznej dokumentu. Wartości docelowe należy traktować jako poziom, do którego powinien zmierzać lokalny system usług społecznych w okresie realizacji Planu. W przypadku usług, które nie były dotychczas realizowane lub dla których nie jest możliwe określenie wiarygodnego stanu bazowego, przyjęto wartość docelową odnoszącą się do uruchomienia danej usługi lub zapewnienia minimalnej dostępności dla mieszkańców. Wskaźniki mogą być aktualizowane w ramach okresowego przeglądu realizacji Planu, w szczególności w przypadku zmian demograficznych, prawnych, organizacyjnych lub finansowych.

W obszarze rodziny wskaźniki powinny koncentrować się na rozwoju usług profilaktycznych, specjalistycznych i wspierających rodzinę w jej naturalnym środowisku. Szczególne znaczenie ma zwiększanie dostępności poradnictwa, pomocy psychologicznej i terapeutycznej, wsparcia w problemach opiekuńczo-wychowawczych oraz działań profilaktycznych dotyczących uzależnień i przemocy.

Tabela 15 Wskaźniki realizacji usług w obszarze rodziny

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną
2.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
3.	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego
4.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających ze specjalistycznych lub profilaktycznych form wsparcia
5.	Liczba osób objętych działaniami edukacyjnymi, profilaktycznymi i interwencyjnymi w zakresie uzależnień i przemocy
6.	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku osób starszych system monitorowania powinien koncentrować się na rozwoju usług umożliwiających jak najdłuższe samodzielne funkcjonowanie w miejscu zamieszkania. Diagnoza wskazuje w szczególności na potrzebę zwiększania dostępności usług opiekuńczych, mobilnych, rehabilitacyjnych, transportowych i asystenckich, a także działań przeciwdziałających samotności i wykluczeniu społecznemu.

Tabela 16 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób starszych

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
2.	Liczba osób korzystających z asystencji osób starszych
3.	Liczba seniorów objętych teleopieką
4.	Liczba osób/opiekunów korzystających z opieki wytchnieniowej
5.	Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu
6.	Liczba osób uczestniczących w dziennych formach pobytu

Źródło: opracowanie własne.

W obszarze osób z niepełnosprawnościami wskaźniki powinny odzwierciedlać przede wszystkim rozwój usług zwiększających samodzielność, niezależność i uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej. Istotne jest również monitorowanie wsparcia kierowanego do rodzin i opiekunów.

Tabela 17 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób z niepełnosprawnościami

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba osób korzystających z asystencji osoby z niepełnosprawnościami
2.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych
3.	Liczba opiekunów korzystających z opieki wytchnieniowej
4.	Liczba osób objętych aktywizacją zawodową
5.	Liczba osób, które uzyskały wsparcie w likwidacji barier
6.	Liczba osób korzystających z dziennych form wsparcia
7.	Liczba osób korzystających z mieszkań wspomaganych lub treningowych

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym istotne jest monitorowanie przede wszystkim dostępności specjalistycznego i środowiskowego wsparcia. Ze względu na charakter potrzeb mieszkańców szczególne znaczenie ma rozwój usług możliwych do uzyskania bezpośrednio w miejscu zamieszkania oraz działań informacyjnych, profilaktycznych i integracyjnych.

Tabela 18 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego
2.	Liczba osób uczestniczących w dziennych formach pobytu i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
3.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych i wsparcia

Lp.	Wskaźnik
4.	Liczba działań informacyjnych i edukacyjnych

Źródło: opracowanie własne.

W odniesieniu do osób w kryzysie bezdomności wskaźniki powinny obejmować zarówno zabezpieczenie podstawowych potrzeb, jak i rozwój usług prowadzących do odzyskiwania samodzielności, stabilizacji sytuacji życiowej oraz reintegracji społecznej i zawodowej.

Tabela 19 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób w kryzysie bezdomności

Lp.	Wskaźnik
1.	Liczba osób, którym zapewniono schronienie
2.	Liczba osób korzystających z usług
3.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, którym udzielono wsparcie finansowe i rzeczowe

Źródło: opracowanie własne.

2. Źródła finansowania

Realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Miasta i Gminy Sztum będzie wymagała wykorzystania zróżnicowanych źródeł finansowania, zarówno o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym, jak i europejskim. Dobór źródeł finansowania będzie uzależniony od rodzaju planowanych działań, grup docelowych, charakteru wydatków oraz warunków poszczególnych programów i naborów.

Podstawowymi źródłami finansowania działań przewidzianych w Planie będą:

- Środki z budżetu gminy,
- Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021- 2027 w szczególności środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+),
- środki programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS),
- środki programów i funduszy krajowych oraz rządowych, w tym programów Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministra Zdrowia oraz innych programów odpowiadających zakresowi działań przewidzianych w Planie,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

3. Monitoring

Monitorowanie wdrażania założeń Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Miasta i Gminy Sztum odbywać się będzie w partnerstwie i przy udziale przedstawicieli Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie, jednostek organizacyjnych Miasta i Gminy Sztum, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, a także innych podmiotów

zaangażowanych w realizację usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji.

Monitoring będzie polegał na systematycznej ocenie realizacji działań określonych w Planie oraz analizie wskaźników realizacji usług w pięciu obszarach: rodziny, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym, a także osób w kryzysie bezdomności.

Po zakończonym okresie obowiązywania Planu zostanie opracowany raport z jego realizacji, który następnie zostanie przedłożony Burmistrzowi Miasta i Gminy Sztum oraz Radzie Miejskiej w Sztumie. Wnioski z monitoringu będą wykorzystywane do planowania działań na kolejne lata.

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Miasta na mapie Polski i województwa Pomorskiego	5
Rysunek 2 Położenie powiatu sztumskiego	6

Spis tabel

Tabela 1 Stan ludności miasta i gminy Sztum w 2025 roku	7
Tabela 2 Struktura ludności w 2025 roku.....	7
Tabela 3 Placówki oświatowe	11
Tabela 4 Zestawienie dokumentów strategicznych	15
Tabela 5 Wybrane formy wsparcia rodzin w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.	17
Tabela 6 Wybrane formy wsparcia osób starszych w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.	20
Tabela 7 Wybrane formy wsparcia osób z niepełnosprawnościami w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.	23
Tabela 8 Wybrane formy wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym w mieście i gminie Sztum w 2025 roku.....	28
Tabela 9 Wybrane formy wsparcia osób w kryzysie bezdomności w mieście i gminie Sztum w 2025 roku	30
Tabela 10 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla rodzin	32
Tabela 11 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób starszych	33
Tabela 12 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	36
Tabela 13 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie psychicznym	38
Tabela 14 Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	40
Tabela 15 Wskaźniki realizacji usług w obszarze rodziny.....	41
Tabela 16 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób starszych	42
Tabela 17 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób z niepełnosprawnościami	42
Tabela 18 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym	42
Tabela 19 Wskaźniki realizacji usług w obszarze osób w kryzysie bezdomności	43

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba osób korzystających z usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w 2025 roku. .	9
Wykres 2 Liczba osób korzystających z usług społecznych świadczonych poza miejscem zamieszkania w 2025 roku.	10
Wykres 3 Najważniejsze problemy rodzin korzystających z pomocy społecznej w mieście i gminie Sztum w 2025 roku	16
Wykres 4 Usługi społeczne w obszarze rodziny z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych	18
Wykres 5 Usługi społeczne w obszarze osoby starsze z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.	21
Wykres 6 Osoby z niepełnosprawnościami korzystające z pomocy społecznej w mieście i gminie Sztum według grup wieku w latach 2024–2025	23
Wykres 7 Usługi społeczne w obszarze osoby z niepełnosprawnościami z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.....	25
Wykres 8 Pacjenci Poradni Zdrowia Psychicznego z terenu powiatu sztumskiego według najczęściej występujących rozpoznań w 2023 roku.	27
Wykres 9 Usługi społeczne w obszarze osoby w kryzysie psychicznym z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.	29
Wykres 10 Osoby w kryzysie bezdomności korzystające ze wsparcia MGOPS w Sztumie w latach 2024–2025 ..	30
Wykres 11 Usługi społeczne w obszarze osoby w kryzysie bezdomności z największym zapotrzebowaniem według wskazań ankietowanych.....	31